

På lag med framtida.

**Lier Venstres valgprogram
2019 – 2023**

Kjære velger!

Dette er Lier Venstres program for perioden 2019–2023. Det speiler Venstres visjon for et grønt, liberalt og åpent samfunn der det er plass til alle. Programmet er et resultat av hundrevis av samtaler med velgere, dialog med virksomheter og frivillige organisasjoner og innspill fra partiets medlemmer. For oss har det vært viktig å få et styringsdokument som dekker de fleste politikkområder.

Venstre har høye ambisjoner på Liers vegne. Mye fungerer bra i dag, og det skal vi bygge videre på. Likevel må vi ta ansvar og vise at vi kan gå i front for å finne lokale løsninger på dagens samfunnsutfordringer – å redusere klimautslipp, ta vare på natur og grøntområder, sikre like muligheter for alle, løfte fram kultur, idrett og frivillighet, sikre gode vilkår for sunne og grønne arbeidsplasser og legge til rette for at folk kan leve sine liv på ulike måter. Venstres kjerneverdier er å gi folk frihet til å leve eget liv og ta egne valg, samtidig som vi tar ansvar for fellesskapet og miljøet.

Lier, august 2019

Tove Hofstad, ordfører kandidat

Tor K. Haugen, lokallagsleder

Innhold

1	Frihet, demokrati og åpenhet.....	4
2	Barnehage, skole og oppvekst.....	6
2.1	Barnehage.....	6
2.2	Skole.....	7
2.3	Skolefritidsordningen (SFO).....	8
3	Klima, miljø og samferdsel.....	10
3.1	Klima.....	10
3.2	Natur og miljø.....	11
3.3	Samferdsel.....	12
4	Arbeidsliv, næring og verdiskaping.....	15
4.1	Fremtidens næringsliv.....	15
4.2	Et klimavennlig landbruk.....	15
4.3	Sunn og grønn næringsutvikling.....	16
5	Kultur, idrett og friluftsliv.....	18
5.1	Et mangfoldig kulturliv.....	18
5.2	Idrett for alle.....	19
5.3	Allemannsretten, friluftsliv og nærferie.....	19
6	Helse og velferd.....	22
6.1	Folkehelse.....	22
6.2	Psykisk helse.....	23
6.3	Rusomsorg.....	23
6.4	Velferd.....	24
6.5	Velferdsteknologi.....	24
6.6	Kamp mot barnefattigdom.....	25
7	Likestilling, frivillighet og inkludering.....	28
7.1	Funksjonshemmede i Lier.....	28
7.2	En kommune med plass til alle.....	29
7.3	Frivillighet.....	29
7.4	Åpenhet for alle livssyn.....	29
7.5	Voksenopplæring og kurs for voksne.....	30
7.6	Fattigdom og utenforskap.....	30
8	Areal-, bolig- og stedsutvikling.....	33
8.1	Planlegge for ulike mennesker.....	33
8.2	Miljøvennlig stedsutvikling.....	34
8.3	Kvalitet og estetikk.....	34
8.4	Kulturminner.....	35
8.5	Lierbyen som knutepunkt og sosial møteplass.....	35
9	Dyrevelferd.....	37

1 Frihet, demokrati og åpenhet.

Liberal politikk tar utgangspunkt i det enkelte mennesket. Liberal politikk skal være et utålmodig arbeid for rettferdige løsninger som gir alle mennesker frihet. Alle skal ha mulighet til å bruke sine evner til beste for seg selv og samfunnet. Det er en verdi i seg selv at mennesker er ulike og tar ulike valg. Dette krever respekt for ulikhet og toleranse for at det gode liv ikke er likt for alle.

Alle har ansvar for hverandre og for å sikre at kommende generasjoner har samme muligheter til frihetsutfoldelse som oss. Grunnlaget for frie liv skaper vi best ved å bygge sterke felles institusjoner, bekjempe fattigdom og respektere naturen.

Åpenhet og innsyn er grunnleggende i et demokrati. Kunnskap er makt, og makt skal spres. Åpenhet gir borgerne mulighet for større innflytelse i beslutningsprosesser og er svært viktig for å opprettholde allmenn tillit til det politiske systemet. Dessuten er åpenhet et sikkerhetsnett mot maktmisbruk og korrupsjon. Derfor er Lier Venstre opptatt av at informasjon skal være åpen, gratis og offentlig tilgjengelig for alle.

I det moderne samfunnslivet er digitale tjenester på internett den viktigste kanalen for innsyn og samhandling mellom kommune og innbyggere. Godt utformede og vedlikeholdte hjemmesider, understøttet av effektive interne IT-systemer, er det mest effektive tiltaket for å gi innbyggerne reelt innsyn i og oversikt over de prosessene og sakene som angår dem.

Ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten er grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn. Derfor er det viktig å legge til rette for god og allsidig nyhets- og aktualitetsproduksjon som et grunnlag for den offentlige samtalen. Vi vil sikre mediemangfoldet videre ved å legge til rette for livskraftige redaksjoner og gode brukeropplevelser. Virkemidlene må stimulere til nyskaping og innovasjon samtidig som den frie pressens tradisjoner og grunnverdier ivaretas.

Alle skal trives i Lier, og vi trenger et levende folkestyre med liberale rettigheter for alle. Dette betyr at vi må satse enda mer på fellesskapsarenaer som skolen, kulturen, arbeidslivet og frivilligheten.

Lier Venstre vil

- ✓ styrke bevisstheten rundt ordningen “publikums spørrekravter” i hovedutvalg, formannskap og kommunestyre
- ✓ styrke innbyggermedvirkning i utviklingssaker på et tidlig stadium
- ✓ ha mer åpenhet og innsyn i beslutninger som fattes
- ✓ kreve bedre og mer forståelig språk i saksfremlegg
- ✓ styrke samarbeidet med, og bidra til etablering av, velforeninger i hele Lier
- ✓ styrke satsingen på kommunens hjemmesider som informasjonsportal for innbyggerne
- ✓ videreutvikle kommunes digitale tjenester med selvbetjeningsløsninger som gir innbyggerne mere kontroll og avlaster administrasjonen
- ✓ ha et særlig fokus på informasjonsaktivitet og tilrettelegging for bruk av stemmerett for særlig sårbare grupper, så som personer med høy alder, bevegelses- eller annen funksjonsnedsettelse, fremmedspråklige, samt personer med utviklingshemming
- ✓ videreføre og styrke “De unges kommunestyre” i Lier
- ✓ bidra til at det nye Ungdomsrådet får et tydelig mandat, relevant opplæring og oppfølging
- ✓ sørge for at Ungdomsrådet får forslags- og innstillingsrett til utvalg som behandler saker som angår unge
- ✓ at etableringen av Ungdomsråd i Lier fører med seg søknad om at Lier kommune innfører stemmerett for 16-åringer ved fremtidige valg
- ✓ styrke vilkårene for lokalpressen i Lier og opprette en lokal pressestøtteordning for nye og digitale medier med mål om å nå flere brukergrupper

2 Barnehage, skole og oppvekst.

Utdanning jevner ut sosiale, økonomiske og helsemessige forskjeller. I dag øker forskjellene mellom de sterkeste og de svakeste elevene underveis i utdanningsløpet, og sosial bakgrunn har sterk og vedvarende effekt på elevenes prestasjoner. Vi må sørge for at ungdom kan gå ut i arbeidslivet og samfunnet for øvrig med gode kunnskaper og ferdigheter, men også med en nysgjerrighet og en kreativitet som kan bidra til nyskaping.

Venstre ønsker at metodene som brukes i skole og barnehage skal bestemmes av fagfolkene som er med barna i det daglige. Vi ønsker ikke at lærerne bruker for mye av tiden sin på kontroll og rapportering.

2.1 Barnehage

Barnehagen skal gi barna våre en god start på livet. Det er bedre å bruke nok ressurser på å gi barn den støtten de behøver tidlig, enn å bruke ressurser på å løse problemene senere. Større voksentetthet og pedagogisk kompetanse er en forutsetning for å nå dette målet.

Venstre vil ha et mangfold av barnehager – private, offentlige, ideelle og foreldredrevne – med ulike spesialiteter, som musikk, natur, dyr, kultur, språk osv. Venstre vil også ha et større mangfold av fagfolk i barnehagene for å skape en god oppvekst for flere. Det er fremdeles slik at flere av de barna som behøver det mest ikke får gå i barnehage – derfor vil Venstre ha gratis barnehage for alle barn i lavinntektsfamilier.

Vi vil at alle skal ha et tilbud om barnehageplass i nærheten av der de bor. Dette vil redusere biltrafikk og utslipp, og gjøre hverdagen enklere for familier i etableringsfasen.

Lier Venstre vil

- ✓ gi familier tilbud om barnehageplass i nærheten av der de bor
- ✓ ha tilstrekkelig kapasitet i barnehagene til løpende opptak
- ✓ ta initiativ til å få etablert en ny barnehage på Lierskogen

- ✓ bevare naturområder som ligger ved skoler og barnehager, og ellers fremme bruk av naturen i lek og læring
- ✓ ha et løft i svømmeopplæring - obligatorisk for alle 5-åringer i barnehage og styrke svømmeundervisningen i grunnskolen
- ✓ fullføre og utvikle/styrke Sunne Aktive Liunger (SAL) i samtlige skoler og barnehager
- ✓ sørge for alderstilpasset opplæring om kropp, identitet og følelser gjennom hele utdanningsløpet, inkludert barnehage
- ✓ jobbe for å få flere menn i barnehagene
- ✓ at familier som sliter med betaling av barnehage og SFO blir tilbudt veiledning for å løse situasjonen

2.2 Skole

Venstre vil ha en god skole tilpasset den enkelte elev. Skolen skal styres av rektor, lærere, foreldre og elever – og minst mulig av politikere og byråkrater. Lærerne underviser best når de har rom til å bruke sin kompetanse og sitt engasjement på sin måte. Derfor ønsker vi å gjøre det enklere å bli forsøksskoler for alternative måter å drive på – for eksempel med varm skolemat, barnehagepedagogikk i småskolen, ekstra satsing på praktiske eller kreative arbeidsmåter, senere start på skoledagen, eller tidligere undervisning i andre fremmedspråk.

Nyutdannede lærere bør få mer veiledning når de trenger det. God og trygg klasse- og skoleledelse motvirker mobbing. Venstre ønsker ikke å innføre flere tester i skolen, eller å knytte insentiver til testresultatene. Vi vil at prosessen for å sette inn spesialpedagogiske støttetiltak forenkles og avbyråkratiseres, slik at den kan gå mye raskere enn i dag. Venstre vil at seksåringene skal leke mer i skolen. Barn behøver et lekemiljø med mange muligheter og få fasiter.

Lier Venstre vil innføre halvårlig opptak i skolen. Halvårlig opptak i skolen vil gjøre det lettere for foreldre å utsette eller fremskynde skolestart for de barna som trenger det. Ved skolestart kan det være så mye som ett år i aldersforskjell mellom de eldste barna som er født i januar og de yngste som er født i desember. De eldste barna gjør det bedre enn de yngste, og jentene gjør det bedre enn gutter. Gutter født sent på året kommer dårligst ut. Samtidig er det viktig å forhindre at familiens økonomiske situasjon skal påvirke valget om utsatt eller tidlig skolestart. Barnehagen bør derfor bli gratis for de eldste barna.

Lier Venstre vil

- ✓ innføre fleksibel skolestart med to opptak i året
- ✓ videreføre fritt skolevalg i Lier
- ✓ bevare Oddevall skole
- ✓ legge ned Nordal skole

- ✓ jobbe for etablering av skole med alternativ pedagogikk
- ✓ gi skolene flere muligheter til å søke kommunen om å bli forsøksskoler for alternative måter å drive på
- ✓ tilrettelegge bedre for lek og selvstyrt aktivitet i skolen
- ✓ ha et løft i svømmeopplæring - obligatorisk for alle 5-åringer i barnehage og styrke svømmeundervisningen i grunnskolen
- ✓ legge til rette for økt fysisk aktivitet i grunnskolen i flere fag enn kroppssøving og mer mental trening i skolen
- ✓ fullføre og utvikle/styrke Sunne Aktive Liunger (SAL) i samtlige skoler og barnehager
- ✓ legge til rette for at ulike løsninger for skolemat kan prøves ut på den enkelte skole
- ✓ jobbe for en mer leksebevisst skole - større frihet til lærerne, og stille krav til at leksene må være tilpasset elevene
- ✓ gjøre norsk tegnspråk tilgjengelig som fremmedspråk og valgfag i ungdomsskolen
- ✓ sikre lærere i lierskolen videreutdanning, slik at de innfrir de nye kompetansekravene
- ✓ tilrettelegge for mer kollegaveiledning, spesielt av nyutdannede lærere, for å styrke lærerne som gode og trygge klasseledere
- ✓ styrke digital kompetanse og teknologiforståelse hos lærere
- ✓ styrke rammene til etter- og videreutdanning av lærere for å gjøre det enklere for læreren å fullføre utdanningsløpet
- ✓ at pedagoger skal være med fra begynnelsen når man tegner og planlegger bygg og uteområder for barnehage eller skole
- ✓ at skoleeier skal ha et tydelig ansvar for å følge opp hver enkelt skoles arbeid med det psykososiale miljøet
- ✓ forebygge mobbing i hele utdanningsløpet, inkludert barnehage
- ✓ at barn som faller utenfor skal få hjelp tidlig
- ✓ ha flere helsesykepleiere og miljøarbeidere inn i skolen
- ✓ etablere foreldreveiledning
- ✓ etablere tydelig merkede "Hjertesoner" rundt alle skoler i Lier for å begrense bilkjøring og trafikkfarlige situasjoner

2.3 Skolefritidsordningen (SFO)

Venstre vil at SFO-dagen skal være tuftet på lek og vennskap. Alle barn må få mulighet til å delta. Derfor vil Venstre at SFO skal være gratis for lavinntektsfamilier. Vi vil videreutvikle Sunne Aktive Liunger (SAL) i skolefritidsordningen og ha et bredere tilbud av aktiviteter. Summen av aktiviteter i SFO gir barn mulighet til å oppleve ulike måter å uttrykke seg på og utvikle seg innen flere uttrykksformer.

Lier Venstre vil

- ✓ ha kvalitetsoppfølging av SFO, og samtidig sikre at SFO fremdeles er et sted for barns selvstyrte og selvvalgte aktivitet
- ✓ arbeide for å heve kvaliteten gjennom å øke de ansattes kompetanse i SFO
- ✓ innføre gratis SFO for lavinntektsfamilier og elever med spesielle behov
- ✓ gjøre forsøk med SFO for de større barna
- ✓ at SFO inkluderer tilbud innenfor koding, ernæring, fysisk aktivitet, kunst og kultur
- ✓ at familier som sliter med betaling av barnehage og SFO blir tilbudt veiledning for å løse situasjonen

3 Klima, miljø og samferdsel.

Jordens ressurser er begrensede. Vi står både lokalt, nasjonalt og internasjonalt overfor en grunnleggende omstilling til et lavutslippssamfunn som vil berøre alle sektorer i samfunnet. Vi har et ansvar for at det grønne skiftet skal skyte fart, og at det skal lønne seg å satse på klimavennlige løsninger. Venstre legger FNs bærekraftsmål til grunn for sin klima- og miljøpolitikk.

3.1 Klima

Menneskeskapte klimaendringer er ved siden av tap av naturmangfold vår tids største utfordring. Fortsatt temperaturstigning truer mennesker, samfunn og natur. Målet om å begrense den globale temperaturøkningen ned mot 1,5 grader må være førende for all norsk politikk. Jo lenger vi venter med å omstille og tilpasse oss, jo dyrere og vanskeligere vil det bli, og vi løper en risiko for irreversible og drastiske klimaeffekter. Venstres optimisme bunner i en sterk tillit til menneskets skaperkraft. Venstre har klokkertro på at klimakrisen kan løses, og gjort på rette måten kan vi danne grunnlaget for ny bærekraftig sirkulærøkonomi og nye arbeidsplasser.

Venstre vil at Lier kommune aktivt benytter seg av Klimasats-midler og andre belønningsmidler, slik at Lier kan være foregangskommune på klimavennlig utvikling. For at folk skal velge grønt, må det finnes gode og rimelige alternativer. For at næringslivet skal utvikle gode grønne alternativer, må det være konkurransedyktig.

Venstre ønsker å bidra til at næringslivet, inkludert matprodusenter, skal benytte seg av løsningene som kreves i framtidens sirkulærøkonomi. Det vil skape de nye arbeidsplassene og bedriftene som skal bære velferden i framtida.

Energikildene bør brukes der de gir best effekt. For eksempel er det smartere å bruke elektrisitet til transport enn til direkte oppvarming, hvor vi har et bredt utvalg i ulike energikilder. Nye boliger må bygges med lite behov for, og smart bruk av, energi. Den mest miljøvennlige energien er den du ikke bruker. Fjordbyen på Lierstranda, et enormt utviklingsområde, har i stor grad mulighet til å bli et område som er selvforsynt av energi, og hvor vi kan få til gjennomtenkte, fremtidsrettede og smarte løsninger.

Lier Venstre vil

- ✓ at Lier skal være en fossilfri kommune i 2025 og klimanøytral i 2030
- ✓ ha en ny og ambisiøs klima- og energiplan (2020)

- ✓ redusere energibehov og -forbruk i egen virksomhet og egne selskaper
- ✓ stille krav og veilede næringsliv og landbruk til å redusere energiforbruk og klimagassutslipp
- ✓ at takflater på offentlige små og store bygg skal benyttes til grønne tak, energiproduksjon eller annen aktiv utforming
- ✓ legge til rette for at private husholdninger kan levere strøm på nettet.
- ✓ støtte tiltak for å gjøre veksthusnæringen energieffektiv og klimanøytral

3.2 Natur og miljø

Vi bor i en kommune med fantastisk natur. Naturen i Norge har lagt grunnlaget for velferden vår, men den er sårbar. Derfor vil Venstre ta vare på miljøet. Vi vil bevare og etablere nye parker og grønne lunger, gjenåpne vassdrag som er lagt i rør, og sørge for at skogen, fjorden, elva og strendene våre er tilgjengelige for alle.

Lier er en kommune med et mangfoldig og variert landskap som blant annet inneholder mange artsrike ravinedaler. Naturtypen ravinedal har vært rødlistet siden 2011. De er hjem for mange arter og mange individer, og flere av våre rødlistede fugler finnes i ravinedaler. Fuglene livnærer seg i stor grad på insekter som det finnes svært mange av i ravinedalene. I de mest intakte ravinedalene med aktive prosesser kan det også finnes en rekke moser som er rødlistede.

Vei- og boligbygging påvirker store arealer, og skredsikring og utfylling med masser har blitt et større problem i seinere tid. Venstre vil at Lier skal følge opp forpliktelsene sine etter FNs konvensjon for biologisk mangfold ved å opprette verneområder, bekjempe fremmede arter, bevare truede arter og fremme samarbeid med andre kommuner om biomangfold, og derfor ikke åpne opp for en utvikling som går på bekostning av naturverdier.

Skog er en stor biologisk ressurs og kan gi viktige bidrag til det grønne skiftet. Samtidig huser skogen et stort biologisk mangfold, og moderne skogbruk er en trussel mot dette mangfoldet. Skogvern bidrar til å ivareta biologisk mangfold og vern av Lier kommunes egen teig i området Flagret kan bidra til utvidelse av Finnermarka naturreservat. I mange områder er skogen mye brukt til rekreasjon, turer og trening. Vi mener at det skal legges til rette for at det kan drives mer aktivt skogbruk i områder med lite konflikt med andre interesser.

Lier Venstre vil

- ✓ styrke jordvernet, og stille krav til reetablering av dyrket mark ved utbygginger
- ✓ bevare markagrensa
- ✓ kartlegge forurensning til Lierelva og stille krav om tiltak for 100% ren Lierelv og ren Drammensfjord

- ✓ ha en storstilt utbedring av tilgjengelige søppelbøtter langs de mest trafikkerte gang- og sykkelveiene.
- ✓ prioritere naturvern og begrense tap av biologisk mangfold
- ✓ ta vare på det biologiske mangfoldet ved kartlegging av artstyper
- ✓ stille krav om grøntområder i utvikling av nye boligområder og beplantning som fremmer biologisk mangfold i kantvegetasjon langs veier i Lier
- ✓ verne om ravinedaler i Lier
- ✓ verne Sørumsåsen for boligutvikling
- ✓ sette lokale mål for andel av uberørt natur
- ✓ bidra til å utvide Finnemarka naturreservat med vern av Liers egen kommuneskog i området Flagret
- ✓ følge opp nasjonalt scooterforbud i sårbar natur og vernesoner med informasjonsplakater ved utfartssteder
- ✓ sørge for at alle har tilgang til grøntarealer, skoger og strender eller vassdrag i rimelig nærhet til der de bor
- ✓ fase ut bruken av gummigranulat på kunstgressbaner og stille krav til eksisterende baner om oppsamling og begrensnings av lekkasjer av gummigranulater
- ✓ etablere egnede kasser f.eks. fra studentbedriften “Sneipfritt” for sigarettneiper og snus ved møteplasser og kollektivknutepunkt
- ✓ stille krav til næringslivet om kildesortering
- ✓ legge til rette for at alt utrangert materiell blir gjenbrukt, solgt eller gitt bort
- ✓ begrense bruken av veisalt på kommunale veier

3.3 Samferdsel

Kollektivtransport er en fellesskapsløsning og en viktig del av løsningen på klimautfordringene våre. Venstre vil ha en stor satsning på kollektivtilbudet. Det må være enkelt og billig å velge miljøvennlig transport i hverdagen. Buss og tog skal gå ofte og effektivt, og holdeplassene bør ligge i gangavstand fra de fleste husstander og arbeidsplasser. Innfartsparkering for bil og sykkel bør etableres der trafikkstrømmene er størst, og så nær brukerne som mulig. Vi vil gjøre det enklere og billigere for liunger å leve miljøvennlig.

Parkering bør plasseres under bakken så langt det lar seg gjøre. Kollektivknutepunkt bør utvikles slik at også bomiljøer, servicetilbud og møteplasser plasseres i nærhet til offentlige transporttilbud. Med en gjennomtenkt planlegging som prioriterer miljøvennlig transport og plasserer viktige funksjoner i nærhet til knutepunkter, kan kollektivtilbudet også tilby viktige møteplasser for befolkningen.

Mesteparten av Lier kommunes klimagassutslipp stammer fra transport. Dersom vi effektivt skal redusere utslippene fra transport må bilparken i Lier så raskt som mulig skiftes ut til nullutslippsbiler, husholdninger med to biler reduseres til én, og vi må

sørge for at så mange som mulig skifter fra bil til f.eks. kollektivtransport eller sykkel/elsykkel.

Veitrafikk er den største støykilden i Lier. Støy bidrar til redusert velvære og mistrivsel, og påvirker derfor folks atferd og helsetilstand. Støy er forurensning etter forurensningsloven. Miljøvernmyndighetenes mål er at støyproblemer skal forebygges og reduseres slik at hensynet til menneskenes helse og trivsel ivaretas. Lier har en av de mest trafikkerte veistrekningene i landet som strekker seg gjennom bygda fra Asker til Drammen. Lier Venstre vil være pådrivere for å få på plass effektiv støyskjerming langs E18 gjennom hele Lier.

Lier Venstre vil

- ✓ jobbe for å få E134 i tunnel til Vikør
- ✓ tilbakeføre Røykenveien til lokalvei tilpasset kollektivtrafikk, sykkel og gange
- ✓ prioritere kollektivtrafikk, sykkel og gange i alle samferdselsprosjekter, og etablere "Hjertesoner" rundt alle skoler i Lier
- ✓ bidra til gjennomføring Buskerudbypakke 2
- ✓ ha bedre og billigere kollektivtilbud med høyere frekvens, inkludert busstilbud etter kl. 23
- ✓ utarbeide en egen, offensiv sykkelplan for Lier, med mål om å øke sykkelandelen til landssnittet
- ✓ øke attraktiviteten for vintersykling ved å få på plass prioritert snørydding av sykkelveier
- ✓ fullføre gang- og sykkelveinettet i Lier og prioritere strekningen Nøsteveien mellom Frognerlia og Stoppen, gjøre Baneveien farbar på sykkel fra Egge til Oddevall og den ferdigregulerte gang- og sykkelveien mellom Lierskogen og Asker
- ✓ jobbe for å få etablert Kjellstadveien som miljøgate hvor gående og syklende har forrang og sikre kryssing av sykkelveien på den gamle jernbanelinja
- ✓ verne Joseph Kellers vei som skolevei, og regulere tungtrafikk via Gjellebekkveien
- ✓ jobbe for en rettferdig og helhetlig parkeringspolitikk for å fremme bilfri ferdsel
- ✓ ta initiativ til å legge til rette for bruk av elektrisk buss på de mest populære strekningene
- ✓ utvikle et attraktivt kollektivknutepunkt under tak i Lierbyen med tydelig klokke, tilgjengelige lademuligheter for mobiltelefoner, trygg sykkelparkering og lademuligheter for elsykkel.
- ✓ utvide BUA til å inkludere utlån av sykler og elsykler
- ✓ legge bedre til rette for el- og hybridbiler ved utbygging av flere ladepunkt og ladestasjoner og vurdere offentlig støtte ved bygging av hurtigladestasjoner der det ikke er kommersielt grunnlag
- ✓ sørge for at alle nye kommunale kjøretøy skal være nullutslippskjøretøy

- ✓ stille krav om lav- eller nullutslipp ved innkjøp av alle transporttjenester
- ✓ ta initiativ til en informasjonskampanje for å informere om fordelene ved nullutslippsbiler og installasjon av ladebokser i boliger.
- ✓ benytte arealer tidligere brukt til fossilbiler ved utbygging av ladestasjoner (ikke matjord)
- ✓ etablere ladepunkter for ansatte og besøkende ved alle offentlige bygg og institusjoner der det ikke finnes
- ✓ legge til rette for trådløs lading på taxiholdeplasser i Lier

4 Arbeidsliv, næring og verdiskaping.

Mennesker har skaperkraft og behov for å bruke evnene sine til å finne løsninger og se resultater. Kreativitet har best vilkår i et velfungerende liberalt samfunnssystem. Da er konkurransen i markedet åpen og rettferdig, og det offentlige mestrer balansegangen mellom å være aktiv tilrettelegger og upartisk kontrollør.

Det finnes ikke én, sentraldirigert vei til et kreativt og nyskapende Norge. Vinnere kan ikke plukkes ut på forhånd. I et innovasjonssamfunn må vi legge forholdene til rette for et mangfold av forsøk og initiativ. Dermed åpner vi også mange veier til verdiskaping.

4.1 Fremtidens næringsliv

Næringslivet er under stadig utvikling. Med den stadig økende bevissthet i befolkningen om våre felles klima- og miljøutfordringer, vokser det frem nye markeder for sirkulærøkonomi og bærekraftige produkter. Bruk- og kast-mentaliteten er på vikende front. Flere og flere ønsker å reparere ting som ryker heller enn å kaste dem og kjøpe nye. Lier Venstre vil stimulere og legge til rette for slik næring.

Lier Venstre vil gjøre det enklere å starte og drive egen bedrift. Vi vil ha gode vilkår for alle bedrifter, og vi er spesielt opptatt av de minste bedriftene, gründere og selvstendig næringsdrivende. Lier kommune må støtte de bedriftene som har framtiden foran seg og de arbeidsplassene som ennå ikke er skapt. Venstre mener Lier kommune må tiltrekke seg kompetansearbeidsplasser for å demme opp for arbeidsreiser ut av kommunen.

Skal Lier være en kommune som skal lokke til seg «grønne» bedrifter og «grønn» næringsutvikling, må vi først og fremst legge til rette med god infrastruktur. Bredbåndutbygging, kollektivtrafikk og miljøvennlig transport må prioriteres. Bosetting bør foregå adskilt fra produksjonsbedrifter, og alt vi utvikler må være i tråd med visjonen «Grønne Lier».

4.2 Et klimavennlig landbruk

Lier Venstre vil støtte innovasjon og næringsutvikling i landbruket og lokal foredling av landbruksprodukter. Lier har hele 12 % av landets grønnsaksareal og er en av

Norges største veksthuskommuner. I tillegg blir mye mat pakket og distribuert herfra. Lier har sterke fagmiljø innen de fleste landbruksproduksjoner, og avstand til Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) på Ås er kort. Som følge av mange utviklingsorienterte og innovative bønder har dette gitt grunnlag for samarbeid mellom produsenter og ledende kunnskapsmiljøer.

Den økende interessen for lokal, sunn mat og framveksten av ny landbruksteknologi er noe av det som gir et åpenbart grunnlag for ytterligere verdiskaping innenfor både landbruket og landbruksrelaterte næringer. Matproduksjon er også en del av grunnlaget for en sterk og framtidsretta merkevare for kommunen.

Venstre mener landbrukspolitikken må sikre at matproduksjonen er trygg, miljøvennlig og langsiktig. Målet om at 15% av landbruksproduksjonen i Lier skal være økologisk bør økes ytterligere, og inkludere mer matproduksjon enn bare grovfôr til husdyr.

Ulempene med sprøyting, belastningen det har på miljøet, på biene og humlene og grunnvannet vårt er store. Venstre ønsker at landbruket i Lier bruker nye, smarte løsninger innen plantevern i kampen mot ugress, sopp og insekter fremfor å ty til sprøyting. Venstre vil at Lier kommune skal være en foregangskommune hva gjelder klimavennlig land- og hagebruk.

4.3 Sunn og grønn næringsutvikling

Lier skal være en framtidsrettet og utviklingsorientert kommune, som bygger opp under en grønn og sunn livsstil og et grønt og sunt næringsliv. Mat, helse og miljø er grønne næringer med særlig prioritet. Lier kommune har i sin strategiske næringsplan vedtatt at det skal utvikles en helseklynge på Lierstranda i tilknytning til det nye sykehuset.

Næringsutvikling og kompetanse henger tett sammen. Ved etablering av en helseklynge på Lierstranda vil det være naturlig å se på sammenhengen mellom helse og mat.

Lier Venstre vil

- ✓ arbeide for rask og forutsigbar saksbehandling for næringsdrivende
- ✓ stimulere til mer effektiv samhandling mellom næringsdrivende og kommunen, tilrettelegge for kunnskapsbasert næring
- ✓ videreutvikle Lier kommunes digitale tjenester for næringslivet med effektive selvbetjeningsløsninger
- ✓ skape utvekslingsopplegg mellom kommunalt ansatte og gründerbedrifter for å skape mer forståelse for hverandres virkelighet
- ✓ bruke kommunens innkjøpsmakt til å etterspørre innovative og grønne løsninger
- ✓ skape rom for rettferdig konkurranse for lokale små og mellomstore bedrifter

- ✓ innføre krav om at minst 10% av kommunens innkjøpsbudsjett skal gå til små og mellomstore bedrifter
- ✓ fortsette satsingen på læreplaner, vektlegge læreplaner ved offentlige innkjøp
- ✓ oppmuntre til sosialt entreprenørskap rettet mot helse og omsorg
- ✓ arbeide for mer entreprenørskap i skolen
- ✓ styrke og videreutvikle Lierlaben
- ✓ arbeide for smart og miljøvennlig lokalisering av bedrifter i bransje- og næringsklynger
- ✓ se på allerede etablerte næringstomter og hvordan de kan utnyttes bedre
- ✓ framsnakke gründere i kommunen
- ✓ stimulere til samarbeid med barne- og ungdomsskoler og næringslivet
- ✓ stimulere til innovasjon og gründerskap i egne kommunale virksomheter
- ✓ gi ulike former for bistand til kommunalt ansatte som har en idé til et kommersielt produkt (permisjon, stipend, operativ støtte el.)
- ✓ stimulere sirkulær økonomi ved å legge til rette for bedrifter som driver med gjenbruk og reparasjon
- ✓ styrke grunnlaget for å etablere flere arbeidsplasser i Lierbyen
- ✓ stimulere til lokal foredling av landbruksprodukter
- ✓ stimulere til innovasjon, vekst og utvikling i veksthusnæringen
- ✓ arbeide for at kommunens innkjøpsstrategi skal stille krav om miljø, innovasjon, etikk og seriøsitet i arbeidslivet
- ✓ legge til rette for å få REKO-ringen til Lierbyen

5 Kultur, idrett og friluftsliv.

Et åpent og liberalt samfunn legger til rette for alle ytringsformer. Dette er en viktig forutsetning for at åpne demokratiske samfunn skal fungere. Kultur, idrett og friluftsliv fremmer livskvalitet og menneskelig vekst.

5.1 Et mangfoldig kulturliv

All kultur er ytring. Teater, museer, bibliotek og andre kunst- og kulturinstitusjoner er arenaer for dannelselse og offentlig meningsutveksling. Ved å delta i kulturlivet får vi erfaringer og kunnskap som gir oss forståelse om samfunnet. Derfor er kulturpolitikken en viktig forutsetning for en opplyst befolkning, og støtten til kulturlivet er en viktig investering i demokratiet.

Kulturen løfter kvalitet, fremmer dialog og skaper aktivitet. Kulturinstitusjoner er viktige arenaer for demokrati, fellesskap og forståelse. Kulturlivet må ha tilgang på lokaler, mennesker og ressurser, og det må være rom for både brede og smale kulturuttrykk. Alle lokalsamfunn trenger gratis møteplasser og muligheter til å møtes på tvers av skillelinjer.

Vi mener at kommunene skal ha frihet til selv å finne de løsningene som gir best kulturskole- og fritidstilbud hos seg. Samtidig vil Venstre oppfordre til mangfold og kvalitet i det tilbudet som blir gitt. Barn og unge skal ha like muligheter til kunst- og kulturopplevelser. Den kulturelle skolesekken er vår viktigste ordning for at alle elever skal få møte profesjonell kunst av høy kvalitet i et mangfold av uttrykk. Venstre vil også innføre et tilbud for barnehagebarna (den kulturelle sandkassa) etter modell av den kulturelle skolesekken.

Frivillighet er bærende i norsk kulturliv. Svært mange gjør en frivillig innsats som deltakere i det lokale revylaget, i fotoklubben, i historielaget, i skolekorpset, kor, dansegrupper og teatergrupper m.fl. Gjennom frivilligheten får vi et bredere og mer mangfoldig kulturtilbud som bidrar til utvikling av kreativitet og skaperkraft.

Bibliotekene har en unik rolle som møteplass og arena for offentlig samtale, debatt, dannelselse og integrering. De kan også være en viktig arena for kulturopplevelser, kreative verksteder og læringssentre. Et godt bibliotektilbud forutsetter at bibliotekene er velutstyrte, teknologisk oppdaterte og bemannet med kvalifisert personale. Derfor vil Venstre, som et ledd i stedsutviklingen for Lierbyen, flytte biblioteket til gateplan og utvikle det etter modell fra Biblo Tøyen. Tilgang til litteratur er spesielt viktig for barn og unge, både i opplæringsøyemed og i dannelselse. Derfor vil Venstre at skolebibliotekene skal få særlig oppfølging.

Venstre vil kombinere det beste av det historiske med det beste av det nye. Vårt mantra er vern gjennom bruk, også for å unngå spekulativt forfall. Venstre vil verne om lokalhistorien, slik at vi kan beholde Liers unike identitet og historiske særpreg. En kommune med en klar identitet og en historie å ivareta, skaper samhold for innbyggerne og et sted å være stolt av.

5.2 Idrett for alle

Idretten er vårt største frivillige fellesskap og skaper trivsel, sosiale nettverk og folkehelse. Idrett er lek, samvær, integrering, dugnad, konkurranse og folkehelse. Venstre vil legge til rette for frivillighet, idrett og friluftsliv, og bidra til å fremme en sunn livsstil hos befolkningen.

Egenorganisert idrett er en betydelig kilde til fysisk aktivitet for barn, unge og voksne. De har behov for å kunne utvikle sin egenart og sitt mangfold på lik linje med annen idrett. Fordi disse miljøene ikke er organiserte, har de tradisjonelt vært lite tilstede i kommunale planprosesser og hatt liten tilgang til fellesskapets midler. Venstre mener det er spesielt viktig å sikre at alle barn og unge har likeverdige muligheter til å delta i de lokale idrettsaktivitetene. Venstre vil legge til rette for flere breddeidrettsanlegg og sikre at nye idretter og aktiviteter sikres gode vekstvilkår.

Den organiserte idretten mottar betydelig offentlig støtte. Derfor har den et særlig ansvar for å sikre at alle innbyggere har et bredt tilbud og at terskelen for deltakelse er så lav at alle kan delta. Barnehage og skole kan spille en enda viktigere rolle i dette arbeidet, og flere forsøk som svømmeopplæring i barnehagen bør prøves ut.

5.3 Allemannsretten, friluftsliv og nærferie

Alle skal ha rett til naturopplevelser, til å ferdes fritt og til å høste av naturens overskudd. For barn og unge kan friluftslivet være en arena for mestring, samhold og naturopplevelser, og legge grunnlaget for fysisk aktivitet resten av livet. Friluftsliv er helsefremmende og gir gode opplevelser for den enkelte. I tillegg er norsk natur et grunnlag for reiselivet, og har stor betydning for stedstilhørighet og bosettingsmønster. Jakt og fiske er viktig for forvaltning av bestandene, som rekreasjon og for turisme og næringsvirksomhet. Vi vil legge til rette for at flere kan bruke naturen.

Allemannsretten er et gratis fellesgode og en del av vår kulturarv. Den gir rett til å bruke utmarka uavhengig av hvem som er grunneier. Venstre mener at attraktive strand- og kystområder må bevares gjennom en langsiktig strandsonepolitikk som ivaretar allemannsretten og sikrer naturverdiene. Vi vil ha strenge restriksjoner på utbygging i strandsonen.

Lier ble i 2015 kåret til tiårets frilufts-kommune i Norge. Det betyr at Lier innehar denne tittelen fram til 2025. Vi har en unik anledning til å ruste opp turstier, friområder, sykkelveier, ridentier og skiløypenett for å gjøre Lier til en attraktiv feriekommune for liunger og folk i nabokommunene. Nærferie er kortreist og økovenlig, og det trenger ikke koste all verden. I tillegg bidrar det til vår egen lokale økonomi. Lier har et mangfold av natur- og friluftsområder og DNT har et rikt utvalg av turforslag. Venstre vil støtte initiativ som bidrar til flere miljøvennlige turmuligheter, overnattingssteder og arbeidsplasser innen nærferie-segmentet.

Lier Venstre vil

- ✓ styrke og utvikle BUA i Lier
- ✓ flytte biblioteket i Lierbyen til gateplan og utvikle biblioteket etter modell fra Biblo Tøyen
- ✓ styrke og utvikle bibliotek og skolebibliotek
- ✓ følge opp regjeringens tiltak om aktivitetskort til alle og bruke Asker-modellen som mal
- ✓ benytte øremerkede midler fra staten og gjøre leirskole gratis for barn i lierskolen
- ✓ bruke skolene som møteplasser for lokalmiljøer utenom skoletid
- ✓ bidra til at kommunens lokaler skal være åpent og gratis å bruke for barne- og ungdomsfrivilligheten
- ✓ ta initiativ til å etablere flere møteplasser på tvers av generasjoner (barnehagebesøk på institusjoner, bingo på ungdomshuset V2, frivilligbørs: datahjelp, teknisk assistanse)
- ✓ videreutvikle frivilligbørs
- ✓ sørge for at Lier kommune benytter seg av belønningsmidler til å utvikle gode lokalsamfunn
- ✓ innføre "den kulturelle sandkassa" for barnehagebarna i Lier
- ✓ etablere et matkultursenter i Lier for barn og unge i Drammensregionen, etter mal fra Geitmyra
- ✓ gi alle barn reell mulighet til å delta på musikk- og kulturskolen
- ✓ at ungdom i hele Lier skal ha tilgang til forsamlingslokaler i sitt nærmiljø
- ✓ at det etableres en felles 17. mai-feiring i Lierbyen med borgertog, som inkluderer bla. Gullaug og Høvik skoler
- ✓ ta initiativ til å arrangere Lierdagene hvert år
- ✓ støtte og utvikle Lier bygdetun som sentralt utgangspunkt for kultur- og museumsopplevelser i Lier
- ✓ ruste opp og gjøre den gamle kongevegen gjennom Lier (Frydenlund - Lierbyen - Paradisbakkene - Gjellebekk - Asker) til museumsveg og med det knytte Lier sammen med kulturminner og kulturinstitusjoner
- ✓ at det i utviklingssaker skal det tas hensyn til kulturminner og kulturmiljøer

- ✓ slå ned på spekulativt forfall gjennom å styrke byggesaksforskriftens §19 til å omfatte pålegg om istandsetting av kulturminner, også ved spekulativt forfall
- ✓ sørge for at idrettstilbudet er bredt og mangfoldig
- ✓ ta initiativ til å inkludere funksjonshemmede i Lier Idrettsråd
- ✓ sikre funksjonshemmede tilgang til frilufts- og idrettsarenaer gjennom universell utforming
- ✓ styrke og systematisere svømmeopplæring av barnehagebarn slik at tilbudet når alle
- ✓ støtte etablering av helårs skiskytteranlegg i Leirdalen
- ✓ støtte arbeidet med å få etablert ny flerbrukshall på Tranby
- ✓ støtte arbeidet med å utvide tilbudet om esport og gaming
- ✓ at Lier kommune skal bli ekspert på å tilrettelegge for egenorganisert idrett og sørge for flere og bedre aktivitetsarenaer gjennom samarbeid med TVERGA
- ✓ arbeide for å få på plass ridestier marka i samarbeid med ridesentrene i kommunen og innlemme tiltakene i ordningen med tippemidler på lik linje som tufteparker og lysløyper og sørge for trygge tilfartsveier
- ✓ etablere inngjerdede hundeparker i samarbeid med velforeninger og interessegrupper i Lier og ta initiativ til å innlemme tiltakene i ordningen med tippemidler
- ✓ bidra til at alle liunger har tilgjengelige turstier eller tilfartsveier i nærheten av der de bor
- ✓ støtte opp om Eiksetra som Liers prioriterte utfartssted
- ✓ bidra til at alle liunger kan komme seg ut i marka uavhengig av bil ved å etablere skibuss til Eiksetra i vintersesongen
- ✓ sikre folk tilgang til nærfriluftsområder, også strandsonen, gjennom bruksavtaler, allemannsretten, samt offentlige erverv av områder der dette er nødvendig for å nå dette målet
- ✓ ta initiativ til å bygge et stupetårn på Engersand
- ✓ gjøre turstier og merkede tur-ruter til en del av all arealplanlegging og synliggjøre dem i planleggingskart
- ✓ følge opp nasjonale begrensninger for bruken av snøskutere og andre motoriserte terrengkjøretøy i sårbare områder med tilstrekkelig skilting

6 Helse og velferd.

Vi lever lenger enn noen gang tidligere. Samtidig er det en klar sammenheng mellom utdanning og levealder. Det at vi lever lenger er grunnleggende positivt, men det stiller også krav til en effektiv og treffsikker helsetjeneste, og en bred innsats for forebygging. God helsepolitikk forebygger og rehabiliterer der den kan, pleier og reparerer der den må.

Vi tror at helsetjenestene blir bedre med et mangfold av offentlige, private og ideelle aktører som tilbyr tjenester. Disse bidrar med innovasjon og nytenkning i helse- og omsorgssektoren. Samspillet mellom offentlig, privat og ideell sektor er en vital del både for utviklingen av det norske velferdstilbudet og for driften av den norske velferdsstaten. Å ha et mangfold av tilbydere, enten det gjelder barnehager, skoler, sykehjem eller barnevernsinstitusjoner, skjerper innovasjonsevnen og øker sjansene for et godt og tilpasset tilbud til flere.

Venstre vil ha en moderne helsepolitikk. Skole, arbeid, sosialt liv og aktiviteter i nærmiljøet er helsefremmende og sykdomsforebyggende. I samfunnet og nærmiljøet er det ikke alltid lagt til rette for at alle skal kunne delta. Alle innbyggere må få mulighet til å mestre hverdagslivet og delta i skole-, arbeids- og samfunnsliv. Ved å investere i forebyggende arbeid trenger vi å reparere mindre.

Pasienten skal alltid være i sentrum. Vi trenger et mer brukervennlig helsevesen som sikrer at hver enkelt pasient i større grad får innsyn og kontroll over sitt eget behandlingsforløp. Ny teknologi gir pasienten nye muligheter til å ta ansvar for egen helse. Dette må også få følger for helsepolitikken: Teknologien bør utnyttes til å utvikle nye behandlingsformer, bedre kommunikasjon og mer effektiv organisering.

6.1 Folkehelse

Det vi lærer som barn, tar vi med oss videre i livet. Helsevanene som etableres tidlig i livet, påvirker mulighetene til å lykkes i skolen og i arbeidslivet. Folkehelsearbeid er avgjørende for å redusere sosiale forskjeller og gi folk flere leveår med god helse. Folkehelsearbeidet har mål om økt fysisk aktivitet, bedre kosthold og god tilhørighet til samfunnet for hele befolkningen.

Et betydelig løft i folkehelsearbeidet vil kunne redusere mobbing, ensomhet, psykisk og fysisk sykdom. Slik kan vi nå målet om å forebygge mer fremfor å behandle. En god barndom varer livet ut, og det viktigste grunnlaget legges i barnets første leveår. Gode helsestasjoner og barnehager er grunnleggende viktig. En god grunnskole og en sterk frivillig og ideell sektor spiller en vesentlig rolle for å fremme god helse hos barn og unge.

Venstre vil legge mer vekt på forebyggende medisin. Det er både bedre og billigere å forebygge helseproblemer enn å behandle oppstått sykdom. Fastlegene behandler 90 % av pasientene og belaster helsebudsjettet lite. Fastlegen kjenner pasientene sine og bør i større grad bidra med forebyggende tiltak både på individ- og samfunnsnivå. Venstre nasjonalt vil dreie fastlegeordningen i retning av sykdomsforebygging og innrette de økonomiske insentivene deretter.

6.2 Psykisk helse

Omtrent halvparten av den norske befolkningen rammes av en psykisk lidelse i løpet av livet. Angst og depresjon er blant våre største folkehelseproblemer, og også de det er enklest å forebygge. Psykisk sykdom tar flere leveår enn noen andre sykdomsgrupper. Venstre vil at mennesker med psykiske plager og lidelser skal få hjelp så tidlig som mulig, nært hjemmet.

Venstre mener det må rettes inn særlig innsats på å styrke kompetansen på forebygging av selvmord, og hjelp og oppfølging til personer som har gjort forsøk på selvmord og deres pårørende. Forebygging, behandling og rehabilitering bør først og fremst skje på lokalt og på nærmeste distriktpsikiatriske senter. Ungdomshjelpa i Lier er en helhetlig, tverrfaglig og samordnet lavterskeltilbud til unge mellom 13-26 år, hvor man kan få hjelp til å løse store og små problemer. Det er et mål at terskelen skal være så lav at man kan få psykisk helsehjelp uten henvisning fra fastlege.

Seksuell og reproduktiv helse innebærer at folk skal kunne ha et ansvarlig, tilfredsstillende og trygt seksualliv. Målet er at man skal bli trygge og selvstendige voksne som kan velge om, når og hvor ofte de skal få barn. Det betyr at kvinner, menn og ungdom skal ha tilgang til prevensjon og helsetjenester knyttet til seksuelt overførbare sykdommer, svangerskap og fødsel.

Seksualitetsundervisningen som gis i skolen i dag, er ikke god nok. Elevene trenger økt kunnskap og økt selvtillit for å kunne ta selvstendige valg om egen kropp og seksualitet. I tillegg til skolehelsestasjonene og helsestasjonene for ungdom, bør andre ressursorganisasjoner, som Sex og samfunn, ha en viktig rolle i seksualitetsundervisningen.

6.3 Rusomsorg

Rusavhengighet er en sykdom og må møtes med sosial- og helsefaglige virkemidler fremfor straff. Ingen ønsker i utgangspunktet å leve et liv i rus og elendighet. Alle som sliter med en rusavhengighet, må få tilbud om riktig hjelp umiddelbart. En human og liberal rusomsorg tar utgangspunkt i den enkelte rusavhengige og den personens situasjon. Derfor er det viktig å satse på hele bredden i rusomsorgen; forebygging, behandling, skadereduksjon og ettervern. Målet må være å ha så differensierte tilbud som mulig for å kunne hjelpe flest mulig best mulig.

Å forhindre utenforskap i samfunnet og sikre gode oppvekst- og levekår for alle er det viktigste vi gjør for å unngå at rus fremstår som en attraktiv løsning i en vanskelig livssituasjon. Noe av det som er vanskelig med å bli rusfri er at man kjenner på ensomheten som følger med. De fleste av rusmisbrukerne som vil ut må også vinke farvel til sitt sosiale nettverk – fordi nettverket stort sett består av folk du har møtt i rus. Noen barn har foreldre som ruser seg, og da er det viktig å sette inn ressurser umiddelbart. Disse barna har langt større sjanse for å selv bli rusmisbrukere enn barn av voksne med et avklart og normalt forhold til rus.

I samarbeid med spesialisthelsetjenesten bør det tilrettelegges for at Lier kommune eller ideelle og kommersielle aktører kan drive bemannede boliger i forkant og etterkant av behandling. Venstre vil at rusavhengige gis samme tilgang til ordinære legemidler som det ikke-rusavhengige har i dag, slik at rusavhengige som rammes av vanlige sykdommer, ikke trenger å ty til harde narkotiske stoffer for å behandle slik vanlig sykdom.

6.4 Velferd

De fleste har det godt i Norge, men når vi rammes av sykdom, når vi står uten jobb eller når vi nærmer oss slutten av livet, skal vi alltid føle oss trygge på at vi blir sett og får hjelp og omsorg.

Det er når vi er på vårt mest sårbare at vi har størst behov for å bli sett som den vi er, ikke som del av en gruppe. Derfor vil Venstre bygge en moderne velferdsstat som tar imot deg med nærhet, omsorg og interesse, i stedet for byråkrati, køer og uforståelige skjemaer. Helsevesenets jobb skal ikke bare være å behandle sykdommen din, men også å sørge for at du får den informasjonen du trenger, og å hjelpe deg med å takle hverdagen med en sykdom.

Er du i en livssituasjon hvor du trenger NAV, så trenger du løsninger, ikke firkantede regler. Det er Nav som skal sørge for at de som mister inntekt, får støtte til å leve verdige liv. Nav er på rett vei, men må bli mer brukervennlig. En av de største utfordringene, både for Nav og brukerne, er at regelverket er komplekst. Vi vil gjøre Nav enklere og mer tilpasningsdyktig. Saksbehandlerne må få mulighet til å bruke skjønn når regler står i veien for fornuftige løsninger, og plikt til å skrive brev som er tydelige og forståelige.

6.5 Velferdsteknologi

I framtida vil vi kunne utføre en rekke målinger og selvtester for å undersøke og behandle egen sykdom. Mobil helseteknologi vil særlig kunne gi pasienter med kroniske sykdommer bedre behandling og oppfølging, samtidig som det er ressursbesparende for helsevesenet. Velferdsteknologi vil gi den enkelte mulighet til

å ta kontroll over egen helse og vil endre måten helsepersonell kommuniserer med pasientene på.

Venstre mener ny teknologi vil revolusjonere helsevesenet og sikre gode og bærekraftige løsninger til det beste for pasienten. For at ny teknologi skal tas i bruk må det lønne seg for helsepersonell å bruke den, og de må være trygge på teknologien. Derfor trenger vi et videre- og etterutdanningsløft for helsefagarbeidere.

6.6 Kamp mot barnefattigdom

Det har dessverre blitt flere og flere fattige barn i Norge. Så mye som en tredjedel av barn med ikke-vestlig bakgrunn lever under fattigdomsgrensen. Dette påvirker barnas helse, utdanningsmuligheter og sosiale liv. Venstres førsteprioritet i sosialpolitikken er å bekjempe fattigdom og helseproblemer hos barn og barnefamilier. Vi mener forsvarlige boforhold, en trygg barnehage, en god skole, tilrettelegging for arbeid til foreldrene, gode helsetjenester og inkludering i fritidsaktiviteter er viktig for å bekjempe fattigdom.

Lier Venstre vil

- ✓ styrke jordmortjenesten og ha tett og god oppfølging i barselomsorgen
- ✓ flytte 4-årskontrollen til barnehagene
- ✓ ha alderstilpasset opplæring om kropp, identitet og følelser fra og med barnehage
- ✓ ha helhetlig undervisning om kropp, følelser og seksualitet i grunnskole og videregående, for å sikre at barn og unge har kunnskapen, evnene, ferdighetene og holdningene de trenger for å respektere hverandre og ta informerte valg
- ✓ legge til rette for økt fysisk aktivitet i grunnskolen i flere fag enn kroppsøving og mer mental trening i skolen
- ✓ ha flere helsesykepleiere og miljøarbeidere inn i skolen
- ✓ legge større vekt på hensynet til barnet i saker som berører barn
- ✓ styrke kompetansen på rus og psykisk helse i skolehelsetjenesten
- ✓ videreutvikle Ungdomshjelpa og styrke lavterskeltilbudet innenfor psykisk helse
- ✓ ha en lavterskel psykologtjeneste, og mer tilgjengelige lavterskeltilbud for rusrelatert og psykisk helse, uten henvisning
- ✓ tilby alle familier familieveiledningskurs
- ✓ samle flere barnevernstilbud på kommunenivå, for å sikre bedre behandling av enkeltbarn
- ✓ øke tilbudet i barnevernet med flere besøkshjem
- ✓ integrere pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) i skolehelsetjenesten
- ✓ innføre gratis barnehage og SFO for lavinntektsfamilier
- ✓ sørge for at barnetrygden kommer i tillegg til sosialhjelp

- ✓ jobbe for flere egnede kommunale boliger for barnefamilier
- ✓ styrke ordningen «fra leie til eie» i Lier slik at leietakere i kommunale boliger gis mulighet til å kjøpe boligen på sikt
- ✓ øke tilskuddene for lavinntektsfamilier til kulturskolen, idrettslag og frivillige organisasjoner som tilbyr aktiviteter
- ✓ markedsføre den nasjonale ordningen med aktivitetskort til alle, og spesielt mot lavinntektsfamilier
- ✓ etablere flere behandlingsplasser og bedre tilbud om ettervern for alkoholmisbrukere
- ✓ styrke oppfølgingstilbudet til unge med rus- og kriminalitetsproblemer, særlig i aldersgruppen 16-24 år
- ✓ ha en tverrfaglig og helhetlig rusbehandling som ivaretar problematikk rundt familiesituasjon, psykiatri og sykdom
- ✓ opprette hardbruksboliger for mennesker som aktivt ruser seg og av den grunn ekskluderes fra boligmarkedet
- ✓ etablere ettervernsboliger med oppfølging i etterkant av behandling i rusomsorgen
- ✓ etablere et fast arbeidsrettet aktivitetstilbud for mennesker med rusrelaterte lidelser, og legge til rette for arbeidstilbud slik at de med full, eller delvis, arbeidsevne kommer seg ut i arbeid
- ✓ tilrettelegge for brukerstyrte aktivitetstilbud for rus/psyk, også i samarbeid med frivillige organisasjoner
- ✓ at rusavhengige gis samme tilgang til ordinære legemidler som det ikke-rusavhengige har i dag
- ✓ styrke lavterskeltilbud rettet mot barn av rusmisbrukere
- ✓ utvide ordningen med grønn resept/frisklivsresept til å omfatte tiltak for å få flere i fysisk aktivitet i forebygging og behandling av pasienter
- ✓ utvide SAL til å inkludere eldre, funksjonshemmede og folk med psykiske lidelser, i samarbeid med Frisklivssentralen og idrettslag i bygda
- ✓ vurdere innkjøp av tjenester fra private treningssentre der det er kapasitet til overs
- ✓ legge til rette for fysisk aktivitet i nærmiljø og boligområder
- ✓ styrke aktivitetstilbudet til hjemmeboende personer med demenssykdom
- ✓ styrke tilbudet om medikamentfri behandling innenfor psykisk helse slik at pasienter i størst mulig grad kan velge selv
- ✓ styrke tilbudet for pårørende til mennesker med psykiske lidelser
- ✓ styrke og videreutvikle Frisklivssentralen i Lier
- ✓ at det opprettes flere bemannede boliger i forkant og etterkant av behandling i samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene og kommersielle eller ideelle aktører
- ✓ at alle tjenester som ikke krever individuell behandling, må digitaliseres, og brukerens fokus må alltid være førende i tjenesteutviklingen
- ✓ gi helsefagarbeiderne opplæring i velferdsteknologi
- ✓ involvere ergoterapeutene i teknologiutviklingen

- ✓ gi Nav større rom til å finne løsninger som passer best for den enkelte bruker

7 Likestilling, frivillighet og inkludering.

Alle mennesker skal ha like rettigheter og muligheter i samfunnet, uavhengig av blant annet kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, alder, etnisitet og religion. For Venstre innebærer reell likestilling og likeverd at man ikke bare skal ha formelle rettigheter, men også reelle muligheter.

Fritid og lek skaper gode relasjoner, utvikling og mestring, gode fellesskap og tilhørighet. Alle barn har ulike forutsetninger og måter å lære på, men deltakelse skal være lavterskel. Det er viktig å se mulighetene fremfor begrensningene.

7.1 Funksjonshemmede i Lier

Å ha en funksjonsnedsettelse er ikke det samme som å være syk. Å trenge praktisk bistand i hverdagen betyr ikke at du er syk. Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er et likestillings- og frigjøringsverktøy som skal bidra til at du med assistansebehov kan leve ditt liv slik du ønsker på lik linje med alle andre. Alle innbyggere i Lier skal ha rett til å leve sitt liv på egne premisser og ikke slik kommunen mener er best. Frihet til livsutfoldelse og til å være en del av fellesskapet skal være en grunnleggende rettighet for alle mennesker.

Lier Venstre vil prioritere kommunens BPA-tilbud. Mange barn med funksjonsnedsettelser har BPA for å leve det livet de ønsker å delta på aktiviteter på lik linje med andre. Funksjonshemmede over 67 år har ikke lovfestet rett til brukerstyrt personlig assistent. Det mener vi er urettferdig, derfor vil Venstre at Lier kommune skal se bort fra aldersgrensen på 67 år for BPA.

Mennesker med nedsatt funksjonsevne har rett til en tilfredsstillende levestandard for seg selv og sin familie. Å ha et godt sted å bo er grunnleggende for trygghet og tilhørighet. Venstre vil at Lier skal være en kommune som inkluderer alle.

Funksjonshemmede og kronisk syke vil bo som andre, men har i dag ikke samme valgfrihet i boligmarkedet. Det er sentralt for livskvalitet og mestring at de ulike elementene i den enkeltes liv ivaretas helhetlig. Derfor vil Lier Venstre bidra til at boligsosiale tiltak innlemmes i reguleringsplaner slik at vi hindrer segregering og fremmer inkludering.

Utstyrsbiblioteket i Lier (BUA) gjør det mulig for alle innbyggerne å låne sport- og fritidsutstyr gratis. Venstre ønsker å engasjere Lier idrettsråd i arbeidet med å etablere en fadderordning, for å forebygge inaktivitet og mobbing og bidra til at barn og unge med ekstra utfordringer gis mulighet til å delta i aktiviteter sammen med andre.

7.2 En kommune med plass til alle

Respekt for alle legninger er en selvfølge i et liberalt samfunn. Det er i tråd med grunnleggende liberale verdier at lesbiske, homofile, bifile og transpersoner skal kunne leve åpent med sitt kjønnsuttrykk eller sin seksuelle orientering. Det ville vært synd om seksuelle minoriteter følte at de ikke var velkomne i Lier, derfor ønsker Lier Venstre å ta initiativ til at Lier kommune arrangerer PRIDE.

Holdningsarbeid er en viktig del av likestillingsarbeidet, og arbeidet må starte tidlig. Barnehage, skole og skolefritidsordninger må derfor bidra aktivt i likestillingsarbeidet. Venstre ønsker å styrke seksualitetsundervisningen på grunnskolen og at den skal inkludere mer enn den gjør i dag. Skolen må bidra aktivt i holdningsarbeid mot seksuell trakassering.

7.3 Frivillighet

Frivilligheten spiller også en avgjørende rolle i å skape gode lokalsamfunn med rom for alle. Frivillige organisasjoner gjør en uvurderlig innsats i å ta vare på de som har det vanskelig, og gir folk mulighet til å bruke av sin fritid og sine evner til beste for sine medborgere. Dette vil Venstre hegne om og støtte oppunder. Det betyr blant annet å gjøre det mulig for ideelle aktører å bidra i det offentlige tilbudet gjennom anbud, stille lokaler til rådighet og gi frivillige anledning til å komme med råd og innspill i dialog med kommunen.

Eldre er som alle andre, med ulike ønsker og behov. Ulik grad av helse, sosialt nettverk, ulike interesser og ønsker tilsier at vi må snakke mindre om eldre som en homogen gruppe. Vi må også snakke mer om eldre som en viktig og sentral bidragsyter til både lokalsamfunn og nærmiljø. Lier skal være en god kommune å bo i for alle.

Retten til å bestemme over egen hverdag er ikke noe du skal miste når du bli gammel. Trygghet skal ikke gå på bekostning av verdighet, og alle skal møtes med et fleksibelt tilbud som fanger opp ulike ønsker og behov. Venstre ønsker å tilby eldre over 75 år som ønsker det en individuelt tilpasset plan. Denne kan både skissere behov, og muligheter for å bidra til fellesskapet om man ønsker det.

7.4 Åpenhet for alle livssyn

I et liberalt samfunn er den enkeltes livssyn et personlig anliggende, og toleranse og respekt for andres valg og ytringer er selvsagt. Kirken står sterkt i Lier og vi har levende trossamfunn med stor aktivitet i hele bygda. Det er veldig bra, men de som ikke tror og de som tilhører andre livssynsmiljøer enn den norske kirke eller Gurdwara

har ikke egne samlingssteder. Lier inkluderer et mangfold av nasjonaliteter og trossamfunn og som et ledd i å likestille disse ønsker Venstre å gi alle livssynssamfunn de samme forutsetningene ved å etablere et nytt livssynsnøytralt seremonibygget når det skal bygges et nytt kirkebygg i ytre Lier.

7.5 Voksenopplæring og kurs for voksne

Venstres mål er at færre mennesker blir stående utenfor arbeidslivet fordi de mangler grunnleggende utdanning eller fordi de ikke får mulighet til å omstille seg til nye arbeidsoppgaver. Vi vil derfor ha et bredt tilbud til voksne mennesker som trenger grunnutdanning, omskolering eller relevant arbeidstrening.

Venstre vil ha et tettere samarbeid mellom alle aktører når det gjelder introduksjonsprogrammet, kvalifiseringsprogrammet, arbeidstreningstiltak, organisering av praksisplasser og voksenopplæring som fører frem til eksamen. Forsøkene med å kombinere grunnleggende norskopplæring med yrkesutdanning i helsefag bør utvides til også å gjelde andre yrkesfag. Lier Venstre ønsker å bruke Ungt Entreprenørskap som modell for utvikling av en pilot som gjør det enklere for nye borgere å etablere egen virksomhet.

Studieforbundene representerer en arena for opplæring som ikke er bundet av pensum og eksamen, men som like fullt er svært verdifull for lokalsamfunn, arbeidslivet, organisasjoner og enkeltmennesker i hele landet. Venstre vil styrke kompetanseheving i og gjennom frivillig sektor for å skape flere gode, desentraliserte og tilpassede læringsarenaer. Studieforbundene er ubyråkratiske og støtter opp om opplæringstilbudet som foregår i frivillig sektor. De utgjør en åpen og tilgjengelig læringsarena for alle, med et særlig potensial for å nå grupper i utenforskap. Mangfoldet av kurs og tema er godt egnet til å motivere mennesker inn i aktiv læring. Studieforbundene driver et viktig arbeid med demokratiopplæring, skaper møtesteder, og er arena for inkludering. Studieforbundene er særlig viktige for å ta vare på og formidle kultur og tradisjoner og tilbyr ofte opplæring på fagfelt hvor det ikke finnes andre kommersielle eller offentlige tilbydere.

7.6 Fattigdom og utenforskap

Muligheten til fri bevegelse er en grunnleggende liberal verdi. Innvandring stimulerer oss sosialt, kulturelt og økonomisk og gjør samfunnet vårt sterkere, rikere og mer mangfoldig. Samtidig setter folkeforflytninger samfunnet og velferdsstaten på prøve, og ulike innvandringsgrupper fører med seg forskjellige utfordringer og forpliktelser. En god innvandrings- og integreringspolitikk har et sett av tiltak som er tilpasset arbeidsinnvandring, flyktninger og familieinnvandring.

Kjennetegnet på en vellykket innvandringspolitikk er om vi klarer å integrere og inkludere nye mennesker i samfunnet. Å inkludere handler om å forene ulike mennesker uavhengig av forutsetninger og bakgrunn. Inkludering er mer krevende,

men vil skape et varmere, rausere og tryggere samfunn. Introduksjonsprogrammet bør være tydelig på samfunnets forventninger til flyktningene, der deltagelse i det norske samfunnet innebærer både rettigheter og plikter. Det betyr blant annet at alle må lære seg norsk, sette seg inn i norsk kultur og delta i arbeidslivet eller skaffe seg en utdanning.

Venstre vil sikre at lavinntektsfamilier får kjennskap til ordningen med gratis kjernetid i barnehage slik at alle barn får denne muligheten.

Lier Venstre vil

- ✓ utvide SAL til å omfatte eldre, funksjonshemmede og folk med psykiske lidelser, i samarbeid med frisklivssentralen og idrettslag i bygda
- ✓ sikre at kommunens BPA-tilbud er tilgjengelig for alle som trenger og ønsker det. BPA er ikke helsehjelp, men likestilling
- ✓ at Lier kommune skal se bort fra aldersgrensen på 67 år for BPA
- ✓ arbeide for bedre universell utforming av kollektivtransporten, friluftss- og idrettsarenaer, boligprosjekter og i all by- og stedsplanlegging
- ✓ gjøre språkopplæring til EØS-innvandrere, med fokus på øst-europeere, mer tilgjengelig ved å delfinansiere tilbudet om språk- og samfunnsfagundervisning og utøve større fleksibilitet når det gjelder undervisningstid tilpasset den enkelte
- ✓ følge opp IMDIs anmodninger om bosetting av flyktninger, særlig enslige mindreårige
- ✓ sikre at alle barn får mulighet til å gå i barnehage
- ✓ bidra til å rekruttere flere menn til barnehage, skole og helserelatert arbeid
- ✓ styrke mangfoldet i bygda og markere PRIDE
- ✓ at Lier kommune prioriterer et livssynsnøytralt seremonibygget når det skal bygges et kirkebygg i ytre Lier
- ✓ fremme rettigheter for seksuelle minoriteter
- ✓ forbedre seksualitetsundervisningen på grunnskolen
- ✓ utarbeide kjønnsnøytrale yrkestitler i Lier kommune
- ✓ videreutvikle frivilligbørs
- ✓ styrke og utvikle Lier ASVO som tilbyder av tilrettelagt arbeid og jobbveiledning
- ✓ etablere flere VTA-arbeidsplasser
- ✓ innføre entreprenørskap som valgfag ved Lier Voksenopplæring etter modell fra Ungt Entreprenørskap
- ✓ hedre frivilligheten ved å etablere en pris for årets ildsjel
- ✓ sikre at frivilligheten har tilgang på gode møteplasser
- ✓ stimulere/bidra til å (re-)etablere velforeninger i hele bygda og sørge for opplæring i hvordan påvirke i kommunen
- ✓ ha et prøveprosjekt i samarbeid med pensjonistforeningen for å få besteforeldre på skoleveien

- ✓ styrke vilkår og betingelser for frivilligheten. La ideelle delta som tjenestetilbydere i for eksempel eldreomsorg og barnevern
- ✓ ta initiativ til å synliggjøre studieforbundenes kurstilbud i Lier
- ✓ sikre at Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne får opplæring i hvordan å påvirke og få gjennomslag for viktige saker tilknyttet denne gruppen
- ✓ sørge for at flere får vite om muligheten til å søke omsorgslønn og praktisk bistand

8 Areal-, bolig- og stedsutvikling.

By- og stedsutviklingen skal være styrt av innbyggere, ikke utbyggere. Venstre vil sørge for gode prosesser for by- og stedsutvikling som inkluderer de som skal bo og leve i området, og som lar naboer høres når deres nærområder skal utvikles eller transformeres.

8.1 Planlegge for ulike mennesker

Fremtidens byer og tettsteder må utvikles etter prinsipper om bærekraft og livskvalitet for innbyggerne. Det viktigste perspektivet i enhver by- og stedsplanlegging, må være menneskene som bor i og bruker byen. Det er et politisk ansvar å sørge for at planlegging og utvikling av byer og tettsteder skjer på en måte som tar hensyn til at alle er forskjellige, men samtidig skal ha like muligheter. En skole som er tilpasset alle barn, næringsutvikling som inkluderer flere i arbeidslivet, god integrering og en liberal grunnholdning der innbyggere tas med på råd når viktige beslutninger skal fattes, er sentrale elementer i Venstres politikk for by- og stedsutvikling.

Venstre vil at Lier skal ha arealplaner med svært lange tidshorisonter for å sikre en helhetlig utforming. Både transportbehov, nærmiljø, kulturarv, natur og innbyggernes livskvalitet må ivaretas. Stedsutviklingen skal gjennomføres på en måte som kommer både nåværende og fremtidens innbyggere til gode. Det betyr blant annet at det bør stilles krav om at det bygges tilstrekkelig med boliger og leiligheter med ulik størrelse for et mangfold av innbyggere.

Venstre mener at byene og tettstedene våre skal være steder med plass til alle, uansett hvor du kommer fra, hva du tror på og hva du er opptatt av i hverdagen. Universell utforming må være sentralt i all by- og stedsplanlegging, og aktiviteter, handel og tjenestetilbud må plasseres slik at de er lett tilgjengelig for innbyggerne, enten de er unge eller gamle, og uavhengig av funksjonsnivå. Lokalsamfunnene trenger gratis møteplasser og muligheter til å møtes på tvers av skillelinjer.

8.2 Miljøvennlig stedsutvikling

Flere og flere av oss lever livene våre i byer og på tettsteder. Grønne byer og tettsteder hjelper oss som privatpersoner med å slippe ut mindre klimagasser hver eneste dag. Venstre mener det er kommunens ansvar å tilrettelegge for at vi kan leve mer miljøvennlig. Venstre vil gjøre Lier til en foregangskommune innen grønn byutvikling. Solforhold og viktige siktlinjer skal i størst mulig grad sikres, og det skal være rik tilgang på lekeplasser, grønne lunger, turstier og lekeplasser for alle. Miljøhensyn må være bærebjelken i alt planarbeid.

For å redusere transportbehovene er det nødvendig å tenke fortetting i og rundt eksisterende bosetting. Det er også nødvendig å etablere barnehager, skoler, matbutikker og annen daglig tjenesteyting nærmest mulig der folk bor. Venstres målsetning er at de viktigste daglige gjøremålene skal kunne utføres i umiddelbar gangavstand fra arbeidsgiver eller egen bolig.

For at det skal være mulig å leve så miljøvennlig som mulig, må vi planlegge og bygge slik at behovet for å reise med bil reduseres. Det må være kort vei til nærmeste kollektivtilbud og korte avstander mellom boliger, butikker, barnehager og arbeidsplasser. Plasseringen av boliger, butikker og kontorarbeidsplasser legger føringer for hvor og hvordan liunger reiser og beveger seg i hverdagen. Det er vår oppgave å sørge for at det blir førstevalget for flere å sykle, gå eller kjøre kollektivt i hverdagen. Vi skal legge til rette for flere grønne bygg, som ikke bruker, men produserer energi.

8.3 Kvalitet og estetikk

Dårlig fortetting skaper livløse og dårlige by- og bomiljøer. Det må bygges variert, med en god fordeling av boliger, handel og servicefunksjoner, som gir gode urbane opplevelser. Fortetting gjør det mulig å løse utfordringer som følge av befolkningsvekst uten å flytte markagrenser eller redusere grøntarealer. Fortetting innebærer å utnytte og gjenbruke allerede etablerte bo- og næringsarealer på en bedre måte. Kvalitet i by- og stedsutvikling, og fortetting, må bety et sterkt fokus på god arkitektur. Det gjelder både utviklingen av gode bymiljøer, landskapsarkitektur og ved oppføringen av sentrale bygninger.

Venstre vil ha økt plan- og arkitekturkompetanse i Lier kommune. Det er viktig at de overordnede planene følges opp og at all utvikling skjer på en kvalitetsmessig måte som kommer både nåværende og fremtidens innbyggere til gode. Alle stedsutviklingsplaner bør kunne visualiseres i 3D og langs en tidsakse, slik at de blir enkle å forholde seg til for både innbyggere og utbyggere.

I Lier foregår det en rivende utvikling – det bygges boliger der Lier sykehus tidligere var plassert, det bygges på Lierskogen og det planlegges store prosjekter på Lierstranda og på Gullaug. Fjordbyen vil bli Liers viktigste arena for bolig- og

stedsutvikling i framtida. Lier Venstre vil legge vekt på at Fjordbyen skal være en del av Lier, og sikre allmennheten tilgang til parker, strandlinje og sjøliv. For Venstre er det viktig at boligprosjekter skal utføres med universell utforming, høy kvalitet og variasjon, for å øke trivsel og hindre forfall og ghettofisering. Det skal stilles høye krav til arkitektonisk utforming og arkitekturen må stå i samsvar med eksisterende bebyggelse.

8.4 Kulturminner

Kulturminner spiller en viktig rolle vår historiske identitet, og for folks tilhørighet til stedet de bor. Dessverre ser vi at kulturminnehensyn alt for ofte taper i møte med ivrige utbyggere, planleggere og lokalpolitikere. Kulturminner bør spille en viktigere rolle i by- og stedsutvikling, derfor vil Lier Venstre bruke Den gamle Kongevegen gjennom bygda for å knytte Fjordbyen sammen med Lierbyen, Tranby og Lierskogen.

8.5 Lierbyen som knutepunkt og sosial møteplass

Lier Venstre er spesielt opptatt av at Lierbyen skal bli et levende og samlende bysentrum hvor vi aktivt bygger videre på Liers identitet for å skape samhold og tilhørighet og hvor vi skaper opplevelser og aktivitet i fellesskap, på tvers av generasjoner. Lierbyen som gründerlandsby og kollektivknutepunkt er vedtatte deler av stedsutviklingsprogrammet for Lierbyen. Det skal være enkelt å komme seg til og fra Lierbyen og det skal være et sted hvor flere kan bo, jobbe, handle og møtes. Elvepromenade langs Lierelva som rekreasjonsområde, mer beplantning og flere møteplasser samt mer fokus på miljøkvaliteter og estetikk i sentrum, håper vi kan bidra til at Lierbyen blir et sted liunger kan være stolte av.

Lier Venstre vil

- ✓ kreve at Lier vedtar en arealstrategi før neste kommuneplanrullering
- ✓ jobbe for at det utarbeides et arealregnskap for kommunen
- ✓ sikre at Lier kommune ivaretar sammenhengende grøntarealer ved all arealutvikling og omregulerer arealer for rekonstruksjon der dette mangler.
- ✓ utnytte og gjenbruke allerede etablerte bo- og næringsarealer.
- ✓ legge sterkere vekt på miljøkvaliteter og estetikk i utviklingssaker og få på plass en egen kommunearkitekt
- ✓ sørge for at Lier får gode bo- og oppvekstmiljøer med plass til alle
- ✓ sørge for medvirkning i by- og stedsutviklingen, og gi alle mulighet til å si sin mening om utviklingen av sine boområder
- ✓ legge sterkere vekt på barneperspektivet ved by- og arealplanlegging
- ✓ verne sårbare områder langs strandlinjen med solide buffersoner

- ✓ at arealplanlegging skal støtte oppunder målet om at all trafikkvekst skal tas med kollektivtrafikk, sykkel og gange
- ✓ prioritere infrastruktur for gående, syklende og kollektivløsninger
- ✓ gjøre sykkel til et trygt og effektivt transportmiddel i Lier, gjennom tiltak for flere gang- og sykkelveier, gode sykkelparkeringsordninger og en bysykkel-løsning i samarbeid med Drammen kommune
- ✓ jobbe for å få E134 i tunnel fra Dagslett til Vikar
- ✓ kreve at Røykenveien tilbakeføres til lokalveg tilrettelagt for kollektiv, sykkel og gange
- ✓ kreve at det i reguleringsarbeid skal stilles relevante rekkefølgekrav for bygging av infrastruktur og vurderes grunneierbidrag til samferdselsprosjekter
- ✓ sikre mindre støy fra gjennomgangstrafikk, inkludert støyskjerming langs de viktigste transportårene
- ✓ kreve at alle boligprosjekter skal inneholde variasjon i boenheter, som økolandsbyer, mikrohus, bokollektiv og generasjonsboliger for å inkludere ulike målgrupper for å sikre mangfold og unngå ghettotifisering
- ✓ si ja til prosjekter med små, smarte boenheter
- ✓ inkludere boligsosiale tiltak i alle utviklingsprosjekter
- ✓ styrke ordningen «fra leie til eie» i Lier slik at leietakere i kommunale boliger gis mulighet til å kjøpe boligen på sikt
- ✓ utrede «fra leie til eie» for unge som står utenfor boligmarkedet
- ✓ jobbe for flere egnede kommunale boliger for barnefamilier
- ✓ sørge for at all boligutvikling i Lier gjøres i henhold til de strengeste miljøkrav
- ✓ jobbe for mer bruk av solenergi, fjern- og jordvarme
- ✓ utfordre utviklere til å bruke bærekraft og kreativitet for å fremme visjonen “Grønne Lier for alle innbyggere”
- ✓ stille krav til at alle boligprosjekter skal ha ladepunkt og tak på antall parkeringsplasser
- ✓ at det i utviklingssaker skal det tas hensyn til natur og kulturminner
- ✓ sikre grønne lunger og urbant landbruk, utplassering av bikuber og flere hager på tak
- ✓ jobbe for bybaneløsning gjennom Fjordbyen på Lierstranda
- ✓ knytte det etablerte Lier sammen med fjordbyen på Lierstranda med flere over- og underganger
- ✓ jobbe for en moderat utbygging på Gullaug med fokus på natur og landbruk, hvor strandlinjen gjøres tilgjengelig for allmennheten og en buffersone mot fuglereservatet på Linnestranda sikres.
- ✓ utvikle et attraktivt kollektivknutepunkt under tak i Lierbyen med tydelig tidsanvisning, trygg sykkelparkerings og lademuligheter for mobiltelefoner og elsykkel
- ✓ bidra til å få REKO-ringen til Lierbyen
- ✓ etablere elvepromenade langs Lierelva ved Lierbyen

9 Dyrevelferd.

Dyr har en verdi i seg selv, og skal behandles med respekt. Derfor tar vi dyrenes velferd på alvor. Venstre mener at husdyrhold skal ta hensyn til dyrenes naturlige adferd og behov. Tamme dyr er en viktig del av folkehelsen. Det er mye god folkehelse i å lufte hunden, ha et kjæledyr som trøster og gir selskap og som gjør at man kommer i kontakt med andre.

Lier er en kommune med et stort antall hester. Mange har hest som næring - rideskoler, profesjonelle idrettsutøvere inne ryttersport og ulike kjøredisipliner, hest i turistnæringen, helsesektoren og i landbruket i tillegg til de som har hest som hobby og til rekreasjon. Hester har spesielle behov, som alle andre dyr, hvor utetid og bevegelse er svært viktig. Ikke alle hester får god nok trim i paddock og luftegårder. Venstre ønsker at Lier kommune bidrar til dialog mellom bønder og hestemiljøet for å frigjøre plass på beite og legge til rette for tilfartsveier til utmark. Venstre ønsker at de som ønsker skal få mulighet til å ha hest som næring. Vi vil bidra til å få på plass ridentier marka i samarbeid med ridesentrene i kommunen og innlemme tiltakene i ordningen med tippemidler.

Dyrene i landbruket er viktige som beitedyr, for å ivareta kulturlandskapet, og som kilde til bærekraftig gjødsel. Å forhindre stress, redsel, skade og smerte hos dyr, skal være et overordnet hensyn. Vi mener at tilsynsmyndighetene skal prioritere dyrevelferd høyere enn de gjør i dag.

Ville dyr i naturen rundt oss er en sentral del av økosystemet, og disse bidrar til å opprettholde balanse i naturen. Lier som presskommune har et spesielt ansvar for å ta vare på sammenhengende grøntarealer og ravinedaler som gir ly og tilholdssted for mange ville dyr.

I arbeidet med dyrevelferd, er det mange frivillige som er involvert. Vi ser det derfor som sentralt å etablere et godt og konstruktivt samarbeid med frivilligheten, og støtte opp under alt det gode arbeidet de gjør. I tillegg mener vi at kommunen selv må innarbeide hensynet til dyreliv i sine planer og sitt arbeid. Fritid og lek skaper gode relasjoner, utvikling og mestring, gode fellesskap og tilhørighet. Alle barn har ulike forutsetninger og måter å lære på, men deltakelse skal være lavterskel. Det er viktig å se mulighetene fremfor begrensningene.

Lier Venstre vil

- ✓ at det vedtas en dyrevelferdsplan for hele Lier kommune. Denne skal innbefatte ville dyr, landbruksdyr og kjæledyr
- ✓ ta initiativ til finansiering for å få bygget viltovergang over E18 på Gjellebekk

- ✓ støtte frivillige organisasjoner som jobber innen dyrevelferd, natur og miljø
- ✓ etablere flere hundeparker, dvs. inngjerdede områder der hunder kan løpe fritt året rundt
- ✓ etablere et agility-anlegg i kommunen, gjerne i tilknytning til en av hundeparkene
- ✓ sørge for at det finnes hundeposekasser langs alle sentrale turveier og friluftsområder
- ✓ innføre helårs båndtvang ved turveier og i tettbygde strøk, der hundeparker finnes, av hensyn til både mennesker og dyr
- ✓ arbeide for å få på plass ridestier i marka i samarbeid med hestemiljøet, og sikre trygge tilfartsveier til disse
- ✓ senke fartsgrensen og få på plass skilting som hensyntar hester der de kommer i nær kontakt med biltrafikk
- ✓ sikre at det tas hensyn til dyreliv ved utbygginger
- ✓ sikre forsvarlig forvaltning av dyrelivet gjennom forskrifter for jakt, fangst og bestandsmål
- ✓ presse på for å få opprettet dyrepoliti i Sør-Øst politidistrikt, og dermed bidra til å styrke Økokrims evne til å effektivisere og koordinere politiets innsats mot grov dyrekriminalitet
- ✓ at Lier kommune skal bidra til skape et større marked for mat fra dyr med bedre livskvalitet ved å etterspørre dyrevernermerket mat ved innkjøp
- ✓ stimulere landbruket til å delta i dyrevernermerkeprogrammet

VENSTRE

venstre.no/programarbeid